ӘДӘБИЈЈАТ ВӘ ИНЧӘСӘНӘТ

10 август
1984-чү ил
№ 32 (2115)

ПОЕЗИЈА

ТӘБИИ БОЈАЛАРЛА

Вагиф Бәһмәнли. «Бар вер, үмид ағачым», «Кәнчлик», 1984.

ВАГИФ Бәһмәнлинин «Кәнчлик» нәшријјаты тәрәфиндән тәзәчә бурахылмыш үчүнчү китабыны әлимә көтүрәркән, 7—8 ил бундан әввәл онун илк дәфә редаксијамыза кәлдијини хатырладым. О вахт орду сыраларындан тәрхис олунмушду, мәтбуатда бир-ики ше'р чап етдирмишди. Сыхыла-сыхыла илк ше'рини мәрһум Вагиф Ибраһимә вә мәнә көстәрди. Хошумуза кәлди. Сонра В. Бәһмәнлинин гәзетләрдә, журналларда далбадал ше'рләри, даһа сонра китаблары чапдан чыхды, өзүнү исте'дадлы шаир кими таныда билди, нәзәр-диггәти чәлб етди.

«Бар вер, үмид ағачым» адланан бу тәзә китабда јахшы ше'рләр чохдур, ше'рләрин әксәријјәтиндә тәбиилик, һәјатилик, образлылыг күчлүдүр. Шаир хејирхаһ, нәчиб, јүксәк дујғулары өн плана чәкир, кәнч олмасына бахмајараг, һәјата сејрчи кими јох, мүдрик көзләрлә бахмаға, ону дәрк етмәјә, гәлбинин, илһамынын сүзкәчиндән кечирмәјә чалышыр. Онун јарадычылығынын ән мүсбәт чәһәти ондан ибарәтдир ки, јашадығы дујғулары; өз һәјатыны, өз дахили аләмини тәбии бојаларла вермәји бачарыр. Шаирин јарадычылығында әсас вә апарычы мотив — мә'нәви јүксәкликлә вә мә'нәви тәмизликлә бағлы олан мотивдир. «Чыхар үрәјини күн ишығына» дејәркән, инсаны мәһдуд чәрчивә ичиндә итиб-батмамаға, гуру, лагејд бахышларын алтында одун парчасына дөнмәмәјә, һәмишә тәзәләнмәјә вә тәмизләнмәјә чағырыр. Бу мотив күчлү нәғәрат кими китабын бүтүн руһунда јашајыр, онун әсас идеја истигамәтинә, мә'насына, мәзмунуна чеврилир:

Нә јахшы ки, дејирәм
Күнәшди сонундакы
Үзүјухары јолун.

Әлбәттә, сонда күнәш оланда үзүјухары јолу галхмаг асандыр. Вагиф Бәһмәнли севәндә, севиләндә, гәзәбләнәндә, нифрәт едәндә мәһз елә бу күнәш ешги илә, поетик һиссләрлә јашајыр, одур ки, өзүнү дүнјада тәк һесаб елэмир, шеһли шәһәрин мәнзәрәсиндә ше'ријјәт ахтарыр, улу әчдадларына архаланыр, бабасына, нәнәсинә күвәнир, сыныг, атылмыш укланы көрәндә көврәлир, ана торпағын нәфәси илә нәфәс алыр. Доғма Араза, Худафәрин көрпүсүнә, ајрылыға, вәтән һәсрәтинә һәср етдији ајры-ајры ше'р парчалары китабын үмуми руһу илә сәсләшир. Бир тәрәфдән ата һәсрәти, о бири тәрәфдән ата олмаг хошбәхтлији онун ше'рләриндә вәһдәтдә верилир. Һәсрәт нә гәдәр кәдәрлидирсә, хошбәхтлик о гәдәр фәрәһлидир. Атасыз бөјүјән шаир инди ата олмағы илә севинир, бу севинч даһа кениш тәрәннүм олунур:

Һалал чөрәјилә өвлад
бөјүдән
Атајам, хошбәхтәм бу јер
үзүндә!

Анаја мәһәббәт китабдакы ше'рләрин ичиндән бир шүа кими кечиб кедир. Чүнки һәјатда анасындан башга архасында дураны, көмәк әли узаданы олмамышдыр. Вагиф Бәһмәнли һәмишә, дөнә-дөнә анасындан, онун бөјүк әмәјиндән, гајғысындан сөһбәт ачыр. «Анамын аг сачлары» адлы ше'р исә она бәсләнән бөјүк мәһәббәтин сәмими вә тәбии бојаларла ифадәсиндән ибарәтдир. Бу ше'рин ифадә тәрзи, үслубу тәзәдир. Китабдакы севки ше'рләри дә образлылығы, тәзәлији, ифадә тәрзи чәһәтдән мараглыдыр, башга ше'рләриндән фәргләнир. Бу мә'нада «Бир әбәди севки», «Сәнсиз бу шәһәр» ше'рләри күчлүдүр. Вагифин тәбиәтә даир ше'рләриндә јығчам вә чанлы лөвһәләр вардыр. Хүсусилә «Етүд» ше'риндә пајызын тәсвири илә әлагәдар тутарлы, көзәл, тәзә мисралар чохдур. Ше'р тәкчә пајызын тәсвириндән ибарәт дејилдир, бу тәсвирлә јанашы, үрәкдә хош әһвал-руһијјә доғурур. Ушаглара, дүнјанын нараһатлығына, атом, нүвә әлејһинә, баба јурдуна һәср етдији ше'рләрдә Вагиф Бәһмәнли јенә тәмкинлидир, үмуми, патетик мисралардан узагдыр, өзүнәмәхсуслуғуну горујуб сахлаја билир. Адичә ушаг шары онун әлиндә көзәл бәдии васитәјә чеврилир. Бунунла да мүһарибә әлејһинә өз сәсини учалдыр.

Шаирин «Ән чох» адланан ше'ри сәмимидир, образлыдыр, ишыглыдыр, мә'нәви тәмизләнмә илә әлагәдардыр мүәллиф гајәси вә фикри илә һәмаһәнкдир.

Гызлар севир
Ән чох гары
Аг атлы,
аг палтарлы
оғлан кими.
Торпаг севир
Ән чох гары
имисти
јорған кими.

Беләликлә, «Бар вер, үмид ағачым» китабы инсанлары һәјата, көзәллијә, күнәшлә, нәчибликлә, бөјүк әмәлләрлә јашамаға, мәһәббәтә, мүһарибә фыртынасы әлејһинә мүбаризәјә, тәбиәти, ушаглары дујмаға, севмәјә чағырыр. Китабы охујуб битирдикдән сонра онун исте'дадлы мүәллифинә арзу едирсән ки, мөвзу мәһдудлуғундан чыхмаға, ше'рләринин ичтимаи вә сијаси кәсәрини күчләндирмәјә, өзүнү тәкрардан узаглашмаға чалышсын. Барлы-бәһрәли бир ағача бәнзәјән «Бар вер, үмид ағачым» китабынын мәһсуллары, көрүндүјү кими, сафдыр, тәмиздир, ширәли вә рајиһәлидир. Бунлар исә даһа бөјүк үмид доғурур, онун мүәллифинин исте'дадына рәғбәт һисси ојадыр, инанырсан ки, о, кәләчәкдә даһа көзәл, даһа мараглы ше'рләр јазмаг имканына маликдир.

Т. МАҺМУД

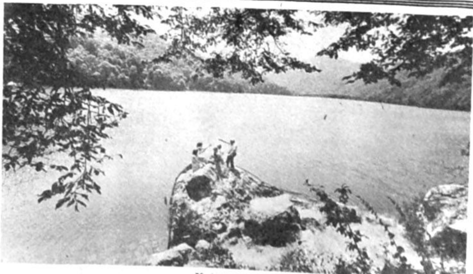

Кәј көл мәнзәрәси.

Фото Ә. Ибраһимовундур.